

Arbetsmarknadsdepartementet

En ny lag om stöd vid korttidsarbete (SOU 2022:65)

Bakgrund

Svenska ILO-kommittén har genom remiss den 19 december 2022 ombetts att yttra sig över slutbetänkandet *En ny lag om stöd vid korttidsarbete – ett mer förutsägbart, förenklat och stärkt regelverk* (SOU 2022:65).

Stöd vid korttidsarbete regleras i lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete. Regleringen innebär att en arbetsgivare får ekonomiskt stöd av staten för arbetstagare som under en begränsad tid går ner i arbetstid. Arbetstagaren får en viss löneminskning – och har inte rätt till arbetslöshetsersättning – och arbetsgivaren betalar lön för resterande del. Staten ersätter därefter arbetsgivaren för en tredjedel av lönekostnaderna för arbetsbefriad tid. Om arbetsgivaren är bunden av kollektivavtal ska korttidsarbete godkännas av en central arbetstagarorganisation och de närmare förutsättningarna regleras i ett lokalt kollektivavtal.

För närvarande finns stöd vid korttidsarbete enligt två skilda system. Det ena systemet kan aktiveras av regeringen vid en synnerligen djup lågkonjunktur. Det andra systemet är ett öppet och permanent system, som infördes i samband med pandemin och trädde i kraft den 7 april 2020. Stöd kan beviljas för en begränsad tid till arbetsgivare som på grund av tillfälliga och allvarliga ekonomiska svårigheter behöver införa korttidsarbete.

Det öppna och permanenta systemet utformades med utgångspunkt i förslagen i delbetänkandet *Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete* (SOU 2018:66).

Under pandemin gjordes ett antal justeringar av reglerna för korttidsarbete, bl. a. genom den tillfälliga lagen (2021:54) om stöd vid korttidsarbete i vissa fall, som gällde till och med den 30 september 2021.

Tillämpningen av det öppna och permanenta systemet har aktualiserat frågor som medfört flera brådskande ändringar av reglerna, både permanenta och tillfälliga ändringar.

Kommittén om stöd vid korttidsarbete har haft i uppdrag att dels analysera betydelsen av stödet för att lindra de effektiva ekonomiska effekterna till följd av spridningen av covid-19, dels se över om regleringen bör förändras för att vara så ändamålsenlig som möjligt inför framtida kriser. Den första delen av kommitténs uppdrag har redovisats i delbetänkandet *Korttidsarbete under pandemin – En utvärdering av stödets betydelse* (SOU 2022:30). Remissinstanserna har getts möjlighet att yttra sig även över delbetänkandet. ILO-kommittén väljer att endast yttra sig över slutbetänkandet.

Betänkandets förslag

I betänkandet föreslås en ny lag för stöd vid korttidsarbete, som föreslås träda i kraft den 1 januari 2024. Det föreslås att det ska finnas endast ett system för stöd vid korttidsarbete. Med stöd vid korttidsarbete ska avses både stöd som lämnas för arbetstagare som deltar i korttidsarbete och ersättning som lämnas för arbetstagare som deltar i kompetensinsatser utförda under tid som frigörs i samband med korttidsarbete.

Det nuvarande permanenta och öppna systemet föreslås vara utgångspunkten för den nya regleringen. Förutsättningarna för stöd föreslås bli mer tydligt kopplade till syftet att stötta långsiktigt livskraftiga arbetsgivare som har ett tillfälligt och betydande behov av arbetstidsminskning. Genom att detta behov blir avgörande förväntas stödet nyttjas i ett tidigare skede och därmed motverka att arbetsgivaren får allvarliga ekonomiska svårigheter. Behovet av arbetstidsminskning ska vara betydande, tillfälligt och ha orsakats av ekonomiska svårigheter utom arbetsgivarens kontroll. Behovet ska inte rimligen ha kunnat förutses eller undvikas. Enligt förslaget ska det inte längre krävas att arbetsgivaren har använt sig av andra tillgängliga åtgärder för att minska kostnaden för arbetskraft. Det föreslås även att det inte längre ska krävas att arbetsgivaren har fått allvarliga ekonomiska svårigheter.

Det föreslås vidare bl.a. att regleringen förenklas när det gäller avstämningstidpunkter och förfarandet för ersättning för kompensationsinsatser. Stödperioden föreslås förlängas till nio kalendermånader (för närvarande är den sex månader med möjlighet till förlängning till nio månader). Ett skyndsamhetskrav föreslås för Skatteverkets handläggning av ansökan. Skatteverket föreslås ges en möjlighet att vid särskilda skäl meddela undantag från

återbetalningsskyldighet. Ett antal bestämmelser föreslås också för att möjliggöra en effektiv kontroll och motverka missbruk.

Regeringen föreslås ha möjlighet att genomföra förstärkningar av systemet i en synnerligen djup lågkonjunktur, bl.a. genom förlängning av stödperioder och ändringar avseende karenstiden.

Förslagets förhållande till ILO-konventioner

Betänkandet innehåller inte någon genomgång av förslagen i förhållande till Sveriges internationella åtaganden enligt ratificerade ILO-konventioner.

ILO-kommittén har i tidigare yttrande över delbetänkandet *Ett mer konkurrenskraftigt system för stöd vid korttidsarbete* (SOU 2018:66) angett att ILO:s konvention (nr 168) om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet rör utredningens förslag. Förslaget i det betänkandet har likheter med det nu aktuella. Konventionen föreskriver bland annat att arbetslöshetsförsäkring ska utgå vid hel arbetslöshet och att varje medlemsstat bör sträva efter att utvidga konventionens skydd till att gälla även vid partiell arbetslöshet och permittering (artikel 10). Konventionen reglerar vidare förmåner till helt arbetslösa permitterade personer.

Svenska ILO-kommitténs slutsats

Det framstår som att förslagen är förenliga med de ILO-konventioner som har ratificerats av Sverige. Kommittén anser dock att det finns anledning att i det fortsatta lagstiftningsarbetet beakta konvention (nr 168) om främjande av sysselsättning och skydd vid arbetslöshet.

I beslutet i detta ärende har deltagit undertecknad ordförande Cathrine Lilja Hansson och ledamöterna Anne-Sofie Daleng, Ola Brinnen, Anna Bergsten, Cyrene Martinsson Waern och Elise-Marie Donovan samt ersättarna Sophie Silverryd och Jeanette Grenfors.

Närvarande har även varit experterna Therese Andersson, Sonila Yliniemi, Maria Magnusson och David Folke samt Charlott Sjögren, Helle Ellehøj, Arvid Rosenlöf och Annette Elfborg från sekretariatet.

Ärendet har handlagts av undertecknad sekreterare.

För Svenska ILO-kommittén

Cathrine Lilja Hansson
Ordförande

Charlott Sjögren
Sekreterare